

Naročnina listu:
Celo leto . . . K 50.—
Pol leta . . . „ 26.—
Četrť leta . . . „ 13.—
Zunaj Jugoslavije:
Celo leto . . . „ 66.—
Posamezne številke
na štirih straneh 60 v.
Uredništvo i. upravništvo:
Maribor, Koroška ulica
št. 5. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserati ali oznanila
se računajo po K 1.80
od enoredne petitvrste:
pri večkratnih oznanilih
— popust. —
„Straža“ izhaja v pon-
deljek, sredo in petek.
Rokopisi se ne vračajo.
Z uredništvom se more
govoriti vsak dan od
11. do 12. ure dopoldne.

47. številka.

Maribor, dne 5. maja 1920.

Letnik XII.

Kje začeti?

V ravno kar prestali krizi je zlasti dvoglavni zmaj draginje in posirovelosti sikal svojo oku-
žujočo sapo. V naivni veri, da dodajo ubili dragi-
njo, so se mnogi delavci pridružili stavki. Pobi-
janje draginje je služilo za plašč, s katerim so
podkupljeni boljševiški voditelji hoteli pokriti
svoje veleizdajalske namene.

Draginja je res huda, a še hujša je neza-
dovoljnost, ki hudiča slika še bolj črnega,
kakor je. Nezadovoljnost je splošna naša bole-
zen. Pred kratkim je prišla iz Avstrije neka žen-
ska in se čudila, zakaj je pri nas toliko neza-
dovoljnosti. Živeža še imamo za silo, cene so
drugod še hujše. V Avstriji ljudje stradajo, cene
so veliko višje, kot pri nas, valuta še slabša, a
Nemci z neko tiho resignacijo pronašajo vse to
in nikakor ne obupavajo. Pri nas pa večno ja-
dikovanje, zabavljanje in psovanje.

Najžalostnejše je pa to, da se dejanska dra-
ginja in pomanjkanje brezvestno izrablja v de-
magoške namene, mesto da vsak skuša odkriti
prave vzroke in pokazati ljudem pot, kako bi si
pomagali v sedanjih težavah. Kako omejeno
strankarsko stališče so med stavko zavzemali
celo listi one stranke, ki hoče na vsak način
biti državotvorna! Dr. Korošec je kriv draginje,
vlada je kriva, valuta je kriva! Kolika kratko-
vidna zloba in strankarska zagrizenost! Ali je v
Ameriki in na Francoskem tudi kriv dr. Korošec
draginje ali belgrajska vlada in naša valuta, ka-
tero je inaugurirala lastna vlada te stranke!

Ali je s tem komu kaj pomagano? Ali bi
ne bila marveč dolžnost resnega časopisja, da

ljudstvu iz splošne svetovne konstelacije pojasni
draginjo, vpliva nanj pomirjevalno in ga pouči,
da je delo in varčnost najvspešnejše sredstvo
zoper draginjo.

Med stavko je vlada prepovedala točenje
alkoholnih pijač. Tu je glavni vir vsega
zla. Koliko milijard ljudskega premoženja se je
od državnega prevrata sem zapilo v Jugoslaviji!

Lanski pust sem prebil v Parizu, v lahko-
živem Parizu. Ne spominjam se, da bi kdaj vi-
del na vogalih kak lepak, ki bi naznanjal ples
ali kako pivsko veselico. Javni plesi so sploh
bili prepovedani, gostilne so se morale ob 9. uri
zvečer zapirati.

Kako pa je bilo zadnje zimo v našem Ma-
riboru! Vse je zabavljalo čez draginjo, ampak
ulični vogali so bili preplepljeni s celimi plahtami
lepakov, ki so razglašali prireditve plesov in ve-
selic. Če je takrat n. pr. trezni Amerikanec pri-
šel v naše mesto, je moral dobiti vtis, da je pri
nas dežela, kjer drugih skrbi ni, kakor da se
pleše in pije. Vrhunec teh „narodnih prireditev“
je bil „ples lumpov“, ki se je „na občeno zahte-
vo“ seveda v prid občne blaginje moral ponoviti.
Rajalo in popivalo je meščanstvo, rajalo in po-
pivalo je delavstvo. Zgodilo se je, da je delavec
v soboto večer dobil tedensko plačo, katero bi
mu lahko zavidal profesor, ki ima za seboj gim-
nazijo in vseučilišče ter 30 službenih let, pa je
to plačo zapil, zaplesal in zakvartal eno noč!
Drugi dan ga je žena prosila, naj da denar, da
jim kupi živeža, a krvavordeči socij, oče več ne-
doraslih otrok, se je odrezal: Za mene ni treba

kuhati! Kaj pa mi? je jokaje vzdihnila žena.
Kaj to mene briga! je odvrnil dični mož, vzela
klobuk ter odšel v gostilno, kjer je jedel in pil
na račun prihodnje plače, žena in otroci pa do-
ma stradali. Praznega žepa in mačka v želodcu
je seveda bila kriva slaba plača, Jugoslavija, o-
ziroma farji in vlada. Komunistični listi pa so
pisali o „nepopisni bedi“ delavcev in netili ne-
zadovoljstvo.

Drug vzgled: brhka gospodična, državna u-
radnica, si kupi za malenkost 500 K lahne čev-
ljičke za velik „narodni ples.“ Konec plesa je
bil tudi konec čevljičkov, pri njenih prijateljicah
pa toalete. Posledica je bila: država, zvišaj dra-
ginjske doklade, pomagaj našemu „bednemu sta-
nju“! Ti slučajni niso morda le osamljeni, marveč
jih je na stotine.

In ni se našel glas, ki bi se dvignil proti
tej blazni zapravljenosti!

Veseličenje in popivanje je prvi vzrok, ki iz
splošne draginje dela bedo in pospešuje draginjo
samo. Tu treba najprej začeti boj proti draginji
in sicer vsak sam pri sebi. To bo več izdalo,
kakor vse draginjske enquete.

Sedaj pa poglavje o sirovosti. Neštetokrat
mi pripajajo na misel besede ruskega pisca Do-
stojevskega v slavnem romanu „Bratje Karama-
sovi“: „Rusko ljudstvo se sedaj opija z žganjem,
pride čas, ko se bo opijalo — s človeško krvjo.“
Do pičice se je izpolnilo, kar je pol stoletja prej
napovedal duhovit pisatelj. Ali nismo mi na isti
poti?

Ugledni švicarski zdravnik, monist Forel, je
rekel nekdanj: „Socijalno vprašanje je predvsem
vprašanje možganov.“ Mož je imel v veliki meri

LISTER.

M. Ljubša:

Sv. Urban nad Mari- borom.

(Konec.)

Gotovo je bila že precej stara, ker l. 1545.
poroča kamniški župnik o priložnosti druge ve-
like škofijske vizitacije radi lutrskih zmešnjav,
da cerkev že razpada, a da so jo začeli nanovo
zidati. Bržčas so z delom končali l. 1550. To
letnico námreč nosi stara soha sv. Urbana, ki je
prej bila na glavnem oltarju in se nahaja sedaj
v neki dolbini v cerkvi.

Nadaljno poročilo o Sv. Urbanu nad Mari-
borom imamo iz l. 1703. Iz tega zvedemo, da je
imela cerkev tri oltarje in da se je služba božja
v njej obhajala okoli 20krat. Stroški za službo
božjo so se poravnali iz dohodkov cerkvenih vi-
nogradov, ki so na leto dajali krog 20 sedov
vina. Pokopališča cerkev ni imela, a bila je po-
svečena in tudi glavni oltar je bil posvečen.

Je li je bila cerkev še večkrat prezidana, o
tem viri ne povedo nič. Cerkev je postala z dru-
gimi žrtev jožefinizma. Dne 27. majnika l. 1785.
je dobil kamniški župnik Miha Čuk strogo pove-
lje, da se mora cerkev sv. Urbana eksekvirati ali
razblagosloviti in zapreti. Gotovo je župnik po-
velje izvršil, ker cerkev je kmalu začela razpa-
dati. L. 1791. so precej kamenja zvozili k novo-
ustanovljeni župniji Sv. Križ, kjer so ga porabili
za zidanje tamošnjega župnišča.

Okoličani pa seveda niso bili zadovoljni z
usodo svoje cerkve. Kakor hitro so prišli milejši

časi in so se prekinili mnogi ukazi cesarja Jo-
žefa II., so si ti zaželeli zopet nove cerkve. Dne
1. majnika l. 1807. so prebivalci okoliških občin
Kamnica, Šober, Rošpah, Brestrnica, Srednje in
Sv. Križ podpisali pogodbo, da hočejo razpada-
jočo cerkev Sv. Urbana na svoje stroške zopet
pozidati in jo tudi vzdrževati. Bržčas so se osta-
le dele, posebno prezbiterij, pokrili z deskami in
tako napravili zasilno kapelo, katero je že 1. ju-
nija istega 1807. leta takratni mestni župnik v
Mariboru, dr. Andrej Kavčič, kot naddekan bla-
goslovil, da se je v njej zopet zamogla oprav-
ljati služba božja. V letih 1855 do 1860 pa so
sezidali na starih podstavah sedanjo cerkev, ka-
tero je posvetil prvi mariborski škof Ant. Mart.
Slomšek dne 18. junija l. 1861. Po končani po-
svetitvi se kamniški župnik ni malo vznemiril,
ker je škofa naenkrat zmanjkalo. Še le po dalj-
šem iskanju zapazi škofa sredi med gručo ljudi,
kjer se z njimi prijazno razgovarja in mirno
zoblje črešnje, ki jih je dobil od neke prodaj-
jalke.

Bržčas se je takrat blagoslovilo tudi poka-
pališče za okoličane. Kakor smo prej slišali, še
ga l. 1703. ni bilo tam.

Cerkev stoji na meji občin Rošpah in Šober,
ali kakor še mogoče kedaj po radikalnem poslo-
venjenju slišimo: Konjščica in Žabar. Hrib Sv.
Urbana ima vedno mnogo obiska posebno od
strani Mariborčanov, pač ne toliko radi cerkvice,
ki ogledalcu ne nudi nobenega posebnega umet-
niškega okusa, pač pa radi krasnega in obširne-
ga razgleda, najlepšega iz vseh razglednih točk
na Slovenskem Štajerskem pod 800 m visočine.
Samo proti zapadu zapirajo Šavcerjev hrib in o-
stali vrhovi Kozjaka pogled proti Koroški; še le
od Male Kope dalje doli proti vzhodu se razpro-
stira zeleno Pohorje kot južni okvir panorame,

dokler se ne zgubi v Dravskem polju, katero le-
ži odprto pred tvojimi očmi, okvirjeno od Ple-
šivca, Donačke gore in hrvaških planin, posled-
nje tudi kot ozadje raztrganih haloških hribčev-
kov.

Proti vzhodu gledaš čez valovite Slovenske
gorice doli do ljutomerskega Jeruzalema in čez
te dalje v Prekmurje prav do meje med Jugo-
slavijo in Madžarsko. V velikem krogu se odpi-
ra dalje proti severu rob srednjštajerske vdrine,
Murskega polja tje do vildonskega hriba z ne-
štetimi griči od visokega Stradna naprej; od
zadaj pa zapaziš še Riegersburg, Kulm, Šekelj in
pri lepem čistem vremenu še čez tega Hochšwab
na Gornjem Štajerskem, pred njim pa Gradec.
Krog se spenja dalje proti zapadu: v ozadju so
bruske, glajnske in šubiške Alpe, dalje Golovec,
ki zgine iz obzorja malo južno za Sv. Križem.
Spredej pa se odpira cela vrsta srednjštajerskih
hribov, ki se odcepijo od imenovanih gorovij ali
pa od Kozjaka kot začetek Slovenskih goric, ka-
terih najsevernejša panoga konča ob Sulmi pri
Lipnici s Sekovskim gradom. Razgled natančne-
je opisati, bi nas zavedlo predaleč. Dober zem-
ljevid, kakor n. pr. Ravenstein, Karte der steir.
Alpen und der Karavanken (1.250.000) bode za
razgled izvrstno služil; zadnji obsega razun Hoch-
schwaba, kosa Prekmurja res vse, kar se vidi iz
Sv. Urbana.

Prijatelj! Ako še nisi obiskal Sv. Urbana,
porabi prvo priložnost za njegov obisk. V pol-
drugi uri srednje hoje, od tega samo polovica v
kreber, si na višini in ako si bil enkrat gori,
gotovo boš zopet in zopet romal na vrh. V me-
scu majniku namerava „Prlekija“ poleteti tje gor;
pridruži se ji, ne bo ti žal! Povabljen si, kdor
si koli.

prav. Alkoholizem je tisti vrag, ki uničuje fizično zdravje in krepost ljudstva, razdeva živčevje, ubija polet inteligentnosti in npravni čut ter gnoji tla posirovelosti.

A kdo se zmeni za to! Posamezniki so pač začeli „sveto vojsko“ proti alkoholizmu in moralni prepalosti, a na levi strani so zmigavali z rameni in se norčevali, češ, to je „klerikalna neumnost“, na desni pa so celo sijonski čuvaji v treznostnem gibanju in zlasti v abstinenci odkrili „nevarnost za vero“, krivoverstvo. Proti grdemu pijanstvu, ki se je razpaslo že od začetka vojne, niso imeli ne ene svarilne besede. Poznamo politika, ki stoji na „krščanskem programu“, ki je delal tako dolgo, da je dobil svoji hčeri koncesijo za čisto nepotrebno gostilno tik ob cerkvi, kjer se med službo božjo zlasti fantje zbirajo in šolajo za posirovelost. Neverjetno je, kako globoko je padel pri nas zmisel za praktično krščanstvo. Z lepimi, z balzomom začinjenimi besedami se misli, da je vse storjeno. Inteligentni sloji brez razlike stanu in stranke dajejo v popivanju masam najslabši zgled in tako se je v ljudstvu usidralo prepričanje, da je v pitju alkoholnih pijač vrhunec pozemeljske sreče, moči in zdravja, pohajanje gostiln in prirejanje pivskih veselja pa najvišji kulturni čin.

Sedaj pisatelji raznih listov izražajo ogorčenje nad nezaslišano podivjanostjo tope mase. Ali pa ne kažejo mnogi inteligentni sloji v svoji pisavi in v svojem vedenju sami precejšnjo mero sirovosti? Mnogim je pravo junaštvo in modernost ravno v robotosti. Ali ni zakrivilo v zdatni meri ljudske podivjanosti tudi naše časopisje s svojo pisavo? Marsikomu se čudno zdi, da so se celo nekateri šolani razumniki vdinjali službi nekulturnega komunizma. Nam se to ne zdi prav nič čudno. Mlajša inteligenca je zadnja desetletja

črpala svojo duševno hrano iz spisov moža, ki se sedaj proslavlja kot eden največjih mož, kar jih je rodila slovenska mati. Ugleden leposloven list, ki bi naj v zmislu svojega ustanovitelja uveljavljal krščanska načela v leposlovju in umetnosti, je smatral za potrebno, skoraj dve leti po smrti izdati slavnostno številko v spomin možu, ki je porušil vso npravno podlago v duši znatnega dela mlajše inteligence in zredil brezstiden cinizem. Dotični pisatelji so seveda odkrili v njegovih spisih vse mogoče „žlahtne strune“ in ga proslavljajo kot preroka. Toda tisti, ki so hlastno požirali njegove spise, so našli v njem vse kaj drugega. Nad mrtvim možem, ki je že na božji pravici, ne bomo kopja lomili, toda iz stališča javne morale in občne ljudske vzgoje je naravnost škandal, proslavljati kot ideal človeka, ki se je frivolno norčeval iz vsega, kar je drugim plemenito, ki mu je vagabundstvo in barabstvo (seveda pod firmo finejše francoske besede: bohemstvo) vzor, hinavski „filistejec“ pa je vsak, ki se reda drži, izpolnjuje svoje dolžnosti, goji redoljubje in se ne potika po beznicah.

Kak vpliv more to imeti na dozorevajočo srednješolsko mladino! Nič ni lažje, ko smatrati samega sebe za ženij, ki ga ne vežejo nobeni zakoni. To idejo si lahko vtepe v glavo vsak tretješolec v prepričanju, da bodo tudi njega nekega dne radi ženijalnega vagabundstva proslavljali kot velikana, ki je človeštvu odkril nove cilje.

Napisal sem te vrstice navzlic nevarnosti, da me bodo proglasili za — nazadnjaka. Da potegnemo svoj voz iz blata, je treba začeti z reformami najprej pri naših pivskih in veseliških razvadah, v pisavi in v javni ljudski vzgoji.

F. Kovačič.

Politične vesti.

Jugoslavija.

LDU Beograd, 3. maja. (Uradno.) Ministrstvo za zunanje posle objavlja: Včeraj in danes so se pod predsedstvom Nj. Visočanstva regenta Aleksandra vršile seje ministrskega sveta, katerim so prisostovali vsi ministri ter člani naše mirovne delegacije. dr. Trumbič, dr. Vesnić, dr. Žolgar in dr. Rybar. Minister za zunanje posle dr. Trumbič je podal poročilo o zunanji politiki. Po končni izmenjavi misli je bil sprejet sklep, da se nadaljuje razgovori z Italijo glede rešitve jadranskega vprašanja. Na predlog ministra za zunanje posle se mirovna delegata Pašič in dr. Trumbič pooblašata, da se v to svrhu sestaneta z laškimi delegati.

LDU Beograd, 3. maja. 85. redno sejo narodnega predstavništva odvarja podpredsednik dr. Ribar ob 17. uri ter naznanja, da je preminul narodni poslanec Tihomir Draškovič. Zaradi premajhnega števila prisotnih zaključijo nato sejo ter odreja prihodnjo na 5. t. m., ker upa, da bo dotlej dovolj poslancev navzočih.

LDU Beograd, 3. maja. Na včerajšnji seji ministrskega sveta pod predsedstvom regenta Aleksandra sta naš minister za zunanje posle, dr. Trumbič, in delegat dr. Žolgar, podala ekspozice o jadranskem vprašanju. Po tem se mora definitivno določiti podlaga, na kateri želi vlada končno rešitev jadranskega vprašanja. Na prihodnji seji se bo reševalo vprašanje, kje se bodo pogajanja vršila. Za sedaj kaže, da bo šel dr. Trumbič italijanskemu ministru Scialoju na roko in da bosta skupaj določila kraj konference.

LDU Beograd, 3. maja. Včeraj je bila seja ministrskega odseka za ureditev trgovine. Sklenilo se je, da se popolnoma ukine zasebna kompenzacijska kupčija. Kmalu se sestavi statut proti visokim cenam.

LDU Beograd, 3. maja. Danes so se začeli v prometnem ministrstvu porazgovori, da se zadovoljijo materijelne zahteve železničarjev.

LDU Beograd, 3. maja. „Epoha“ piše: Pašič vsled slabega zdravja ne bo mogel oditi v Pariz. Odpotuje v kopališče, kjer je bil tudi lansko leto, na daljši odmor.

LDU Beograd, 4. maja. Trgovinski minister je podpisal pravila o ustanovitvi Ruske banke, anonimne privatne družbe s kapitalom več deset milijonov dolarjev. Eden glavnih ustanoviteljev je bivši ministrski predsednik v Denikinovem kabinetu, ki je sam položil pet mi-

lijonov frankov. Družba bo pripeljala na Jadransko morje 14 svojih parnikov ruskega trgovinskega brodovja, ki so bili doslej v Carigradu in bo opravljala parobrodsko zvezo med Barom, Dubrovnikom in Skadrom. Družba bo pripeljala seboj skoro ves svoj ogromni materijal in poljedelske stroje, ki so bili namenjeni za gospodarsko obnovo južne Rusije in bo ta materijal odajala kmetovalcem v Jugoslaviji.

Mirovni posvet.

Madžarski mirovni delegaciji bodo izročili pogodbo 6. t. m. Za odgovor jej je dovoljen 10 dnevni rok.

Francija.

Doslej so v Franciji stavkali delavci, sedaj so pritegnili k štrajku tudi železničarji, mornarji in pristaniški delavci. Delavske organizacije so pozvane, naj pričnejo s stavko 3. t. m.

Poljska.

Poljaki so začeli proti ruski boljševiški armadi ofenzivo z vso silo. Zavzeli so mesta: Ovruč, Černobzl, Žijtomiež, Bergžov, Kimica, Znerzuka in Mohylov podolski. Vojni plen znaša: 15.000 ujetnikov, 70 topov, velike množine vojnega materijala, 100 strojev in 3000 vagonov. Ljudstvo pozdravlja poljsko armado, boljševiki se umikajo v velikem neredu.

Sovjetska Rusija grozi Poljski z bojem na življenje ali smrt za edno ali drugo državo.

Dnevne vesti.

Komando štajerskega obmejnega poveljstva in mesta Maribor je sprejel g. general Maister. Čestitamo, ker smo prepričani, da bo naš general nastopal proti državi nevarnim elementom z vojaško strogostjo.

K župnijskemu izpitu so se prijavili gospodje: Janko Baznik, kaplan iz Selnice ob Dravi, Miloš Umek, dvorni kaplan, Maribor, Anton Somrek, kaplan na Sladki gori.

Komisija za plebiscit na Koroškem. Kot člani komisije za koroški plebiscit so določeni: Chamberun za Francijo, polkovnik Pech za Anglijo in knez Borghese za Italijo.

Povodom stavke železničarjev so zaprle oblasti v Ptuj 2 voditelja komunistov in sicer nekega Šegula in občne znanega razgrajča in hujskača Pože-ta. Poslednji je bil svoj čas v Trstu narodnjak, a v svobodni Jugoslaviji pa je

postal najhujši socialist — komunist. In takemu človeku je poverila vlada vodstvo okrajne bolniške blagajne. Kozla za vrtnarja. Sedaj vodi posle začasno kot uradnik nek Kjuder. Pravijo da je zaveden Slovenec iz Primorskega. Vederemo.

Ne železniški postaji v Ptujju je nameščen kot postajenačelnik nek Turin Viktor ia kot vratar pa nek Male Matija. Ta dva človeka sta si za las podobna, namreč kar se tiče nadudosti; prevzetnosti in pa domišljavosti. Od večih strani se sliši, da sta bila pred preobratom velika nemčurja! Ker se posti tema dvema radi nekulturnega in prepotentnega postopanja množijo pritožbe, smo primorani tem potem železniško ravnateljstvo opozoriti na to okolnost, da se jih prej ko mogoče od tu premesti, sicer pridemo s konkretnimi slučaji na dan. Nekaj ima itak že sodišče v rokah.

Pred kratkim smo pisali v „Straži“ o „Ptujski frakariji“. Dotična notica je osupnila zelo to gospodo. Toda razmere se niso nič zboljšale. Prihodnjič bomo malo bližje posvetili.

Na Bregu pri Ptujju nastavljen učiteljica Micika Dular (pred preobratom še Duller), strastna liberalka, je bila pred kratkim pri okrajni sodnji v Ptujju radi žaljenja časti obsojena na 100 K globe ali 48 ur zapora. To je to fino čutečo učiteljico tako razburilo, da so ji kar odrekli živci ter je na čudno hiter način zadobila 2mesečni bolezenski dopust. Tudi značilno.

Urek okrajno glavarstvo in dr. Hudelist. Zadržnič smo poročali, kako pristransko je ravnalo okrajno glavarstvo Brežice ob priliki Urekovega tabora. Dalo je strogo kontumacirati zavoljo koz mesto Brežice, prepovedalo je tudi shod, na katerem bi se naj bila ustanovila podružnica Jug. matice za brežiški okraj. A Ureku na ljubo je glavarstvo ta kontumac razveljavilo za dva dni. A to poročilo moramo popraviti v toliko, da je dr. Vinko Hudelist, koroški rojak, izdal navedeno kontumacijsko naredbo in jo potem iz strahu pred Urekom ukinil za dva dni. Dr. Vinko se gotovo ni zavedal, kaj je s tem početjem zakrivil. Zato mu hočemo mi nekoliko izprašati njegovo demokratsko vest. G. doktor! Ali se ne pravi to, vpeljevati korupcijo, strankarstvo v našo državno upravo? Ali se ne pravi to, potrjevati ljudi v mnenju, da so naredbe naših oblasti iluzorične, obvezne samo za one, ki so tako neumni, da se jim pokorijo? Ali se ne pravi to, ljudi tirati v državni nihilizem, pripravljati tla popolni anarhiji? Ker nam je pri srcu red v naši državi, dobrobit našega ljudstva, pri srcu svetost naših zakonov, zato se obračamo na poverjenika za notranje zadeve, da preišče našo zadevo.

100 K za zdravniško potrdilo. Nekje v Posavju je zdravnik, ki ima toliko socialnega čuta, da je računil za navadno spričevalo o stavljenju koz 100, reci sto kron. Ker je to grdo odušstvo in nikakor ne dela časti človeku, ki je demokrat sol in glavni temelj kraljestva SHS, bomo prihodnjič objavili ime tega rodoljuba, ki tako grdo odira priprosto ljudstvo, da lahko potem pri alkoholu do ranega jutra v družbi enako mislečih bratcev izpopolnjuje ujedinjenje SHS.

Ogenj. Dne 20. 4. 1920, je zgorela v Brežicah ob Savi jedna izmed barak, katere so postavili po strašnem potresu 1. 1917. Neve se, kako je nastal ogenj, ki je uničil nekaterim strankam vso obleko in hrano. V baraki je bilo shranjenega veliko platnega blaga, ki je bilo last Rdečega križa. Vse to je zgorelo, škoda je velika. Od raznih strani so dregali okr. glavarstvo, da naj spravi dragoceno blago iz barake, ki je bila prevlečena s terom in vsled tega izpostavljena ognju. Glavarstvo se ni ganilo. Blago je ostalo v baraki od 1. 1918. do 1920. in trohnelo. Ker je okrajno glavarstvo v Brežicah zakrivilo veliko zanikarnost, zato apeliramo na deželno vlado v Ljubljani, da preišče zadevo in kaznuje njega, ki je zakrivil, da je bilo uničeno toliko narodnega premoženja.

Alkoholna prepoved v Brežicah. Prepoved točenja alkoholnih pijač po gostilnah je hudo zadel naša brezštevilne gostilničarje. Še huje je pa zadel razne pivske bratce. Pa gostilničarji so modri. Mislijo si, saj ni treba točiti drage vinske kapljice v gostilniških prostorih. Žejnim pivcem se lahko postreže tudi v kuhinji, v kleti, itd. A mi nismo tega naziranja. Zato pa bomo prihodnjič priobčili imena vseh onih brežiških birtov, ki v sedanjih težkih časih prelamljajo lahkomiselnost vladne naredba.

Razveljavljeni komunistični mandati v Karlovcu. Vlada je razveljavila občinske mandate komunistov v Karlovcu in izvolitev komunista Majdana za župana. Na njihovo mesto pridejo namestniki iz kandidatne listine, ki bodo položili prisego brez pridržka.

Razbojniki ubili poslanca. LDU Beograd. 3. maja. Iz Kragujevaca poročajo, da so na potu med Raso in Kragujevcem razbojniki ubili snoči poslanca Tihomira Draskovića, hudo pa ranili Miljutina Filipovića in sodnika Marinkovića.

Aretacija glavnega komunista. LDU Beograd, 3. maja. Tukajšnja policija je prejela v Beogradu Ljutico Zekica, enega izmed glavnih komunističnih agitatorjev v subotičkih prevratnih dogodkih. Škrival se je v Beogradu z imenom Štefan Orkic. Prepeljali so ga v Subotico pred preiskovalnega sodnika, ki je bil izdal proti njemu tiralico.

Protikomunistična organizacija. LDU Beograd, 4. maja. Iz Smeredeva se javlja, da so tamkaj ustanovili meščani svojo narodno organizacijo za borbo proti komunistom. Izvrševalni odbor je takoj začel svoje delo.

Na Češkem in pri nas. Češka je svobodomiselnostna država, da malo takih. Za predsednika ima g. Tomaža Masaryka, ki je eden največjih svobodomiselnostev sveta. Na Češkem so pri zadnjih volitvah postavili Judje po vseh okrajih svoje kandidate, a izvoljen ni bil niti eden, medtem ko je katoliška stranka dobila 33 poslancev. V Zagrebu so pri občinskih volitvah narodni Judje dobili 3 zastopnike, ravno toliko kot katoličani.

Novootvorjena bolnica za invalide. LDU Beograd, 3. maja. Iz Niša se poroča, da je bila iz sredstva Serbian Relief fonda otvorjena bolnica za invalide, ki more sedaj sprejemati okoli 100 invalidov, ki so potrebni zdravljenja nog in rok z masažo in elektriko.

Popolno poročilo o vseslovenskem trgovskem shodu izide v kratkem tiskano. Naročila sprejema slovensko trgovsko društvo „Merkur“ v Ljubljani. Cena izvodu 12 K po pošti 20 v več.

Razpisane so službe okrožnih zdravnikov v Velikovcu, na Ptujski gori in Bistrici v Rožu. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

Del brevija „Pars verna“, horae diurnae je nekdo zgubil, naj se oglasi v Magdalenskem župnišču.

Borza. LDU. Zagreb, 3. maja. (Borza.) Devize: Berlin 286—287, Italija 715—725, Pariz 1035—1058, Praga 254—256, Švica 3150, Duna 70—71, Valuta: dolarji: 13800—14100, avstrijske krone 67—68, francoski franki 1000, napoleondorji 500—568, nemške marke 277—280, leji 265—267, italijanske lire 700, turške lire (1 komad v zlatu) 610.

Mariborske vesti.

Vse prepovedi, ki so bile izdane v dobi zadnjega štrajka glede kavarn, kinematografa, zbiranja v gručah, pohoda po 10. uri po mestnih ulicah itd., so začasno ukinjene. Prepoved točenja alkoholnih pijač ostane v veljavi in se bode ukinila, kakor je pričakovati, v četrtek.

Sporod koncerta, ki ga priredi pevceky Spolek „Smetana“ v Plzni, dne 5. majnika 1920 ob 8. uri zvečer v Götzovi koncertni dvorani. 1. B. Smetana: Rolnicka, Poljedelska. 2. J. Kuno: Stoji Jane (Stoji Jeno). 3. J. B. Foerster: Orač-Škrivankovi (Orač, škrjančku), Polni cesteo (Po poljski poti). 4. Leo Jenaček: Dež vis (Ko veš). 5. Anton Dvoršak: Hostina (Gostija). 6. Vaclav Kalik: Muj kraj (Moj dom). 7. J. Jindrich: Modry zvonek (Modri zvonček), Muj prvi maj (Moj prvi maj). 8. Hynek Palla: Češke tance II. rada (Češki plesi, II. del). Cene sedežev: po 25 K, 20 K, 12 K, na galeriji po 10 K, stojišča po 5 K, za dijake in vojake po 2 K. Vstopnice se dobavijo v predprodaji pri gsdč. Zlati Brišnik z trafikii v Slovenski ulici. Vrata dvorane se bodo zaprla točno ob 8. uri.

Notarjatsko mesto v Mariboru je dobil gosp. dr. Josip Barla, dosedaj notar v Kozjem.

Kako spravljajo Nemci svoje premoženje v Švico. Trgovec Kokoschinegg v Mariboru se peča v družbi v nekim slovenskim demokratskim advokatom s trgovino z jajci. Pošilja jih po cele vagone v Švico. Pri tem zasluži ogromne svote. Mariborska Jadranska banka rudi Kokoschineggu neomejen kredit. Pred dnevi, ko domači obrtniki in trgovci niso dobili pri tej banki niti 10.000 K od svojega naloženega denarja, je dobil Kokoschinegg za svoj „Marbag“ dva milijona kron

kredita. Kokoschinegg si da iz Švice nakazati le toliko, koliko res neobhodno potrebuje. Ostale milijone ozir. stotisoče pa sproti nalaga v Švici. Kaj pravi k temu finančne oblasti. Ali nas res morajo Nemci in nemčurji guliti in za norca imeti?

Ogromen dobiček pri izvozu jajc. Mariborski vsenemec trgovec Kokoschinegg je dobil dovoljenje za izvoz velikega števila vagonov jajc. Pri tem izvozu zasluži nemški milijonar ogromen dobiček. Evo računa! Kokoschinegg plačuje eno jajce po 50 do 60 vin. V Švici dobi za eno jajce 9 kron. V vagonu z 10 tonami je 100 zabojev. V vsakem zaboju je 1440 jajc. Skupno je torej v vagonu 144 tisoč jajc. Če računamo, da zasluži Kokoschinegg v Švici po odbitku vseh stroškov že pri enem jajcu najmanj 4—5 K, vidimo, kak ogromen dobiček doseže Nemeč — milijonar z jugoslovanskim blagom. Zakaj pa država sama ne odpešlja takega blaga v tujino. Da bi zakril svoje „nemško“ ime, si je Kokoschinegg v družbi z nekaterimi Slovenci (!?) nadel ime „Marbag“. Za zadevo se bomo zanimali.

Razne novice.

Cehoslovaški narodni socialisti. Početki cehoslovaške narodnosocialistične stranke segajo v leto 1897. Predvojno delovanje stranke označuje dosledno protimilitaristično delovanje in radikaliziranje češke politike v dunajskem parlamentu. S svojim protimilitarističnim duhom je napojila češke čete in tako vcepila v nje protidržavni in protihabsburški duh. Češko radikalno, narodno misel je zanesla v najširše mase, ki bi jih sicer pogoltnila internacionalna socialna demokracija. Z negativnim delovanjem je izpodkopala Avstrijo in tako zidala samostojnost Češke. Leta 1918 so se pridružili stranki kot hospitantje pristaši češke napredne (Masarvkove) stranke, neodvisni socialisti pa so se z njimi popolnoma združili na novo formuliranem programu: „Češka družba se mora spremeniti iz kapitalistične v socialistično. Ljudsko izkoriščanje mora prenehati, politična enakost se mora izpopolniti s socialno enakostjo in z materialnim osiguranjem vsakega človeka, ki dela. Podlaga strankinemu delu so načela razvoja (evolucije) in po njih urejuje svoje delovanje. Boj za narodno svobodo in enakopravnost tvori temelj vsega razrednega boja. Narodnosocialistična stranka je bila stranka prošlosti, morebiti ostane nekaj časa tudi stranka sedanjosti, ali kakršna je sedaj, ne bo nikdar stranka bodočnosti, ker v bodočnosti bodo mogle obstati samo one stranke, ki bodo imele dosledno izveden socialni in kulturni program, to je stranka krščanskega solidarizma in stranka komunizma.

Skrbipolne gospodarske razmere v Franciji so postale tako neugodne, da delajo resne skrbi francoskim vodilnim državnikom. Zlasti veliko previsoko število bankovcev, ki kroži v prometu in sicer okrog 39 milijard frankov, dela francoskim finančnikom skrbi, katerih se ne morejo z lahka otresti. Francoska valuta pada stalno ker je trgovska bilanca pasivna, vsled česar so začeli prodajati razne vrednostne papirje, slično kakor v nemški Avstriji državna in dvorna posestva. Znižali bi tudi radi število vojaštva, toda boje se Nemčije. Vsa znamenja kažejo, da se bo imperijalizem Francije, Anglije in Italije ne samo v gospodarskem, ampak tudi v političnem oziru še bridko maščeval.

Boljševiško gospodarstvo v Rusiji. Svet lige narodov je sestavil statistiko o gospodarskih posledicah boljševizma. V prvih dneh revolucije so uničili nad 60 odstotkov lokomotiv in pokvarili celo železniško omrežje. Vsled zaostalega prometa je nastal po mestih glad. Ljudstvo se je začelo preseljevati iz mest na deželo ali v tujino, industrija je propadla. Radi pomanjkanja premoga so začeli ljudje sekati gozdove. Uničili so nad 70 odstotkov šum. Živila so se morala privržati z dežele v mesta s konji in drugo živino, zato so jim cene silno poskočile. Ruski funt (400 gramov) črnega kruha je stal 50—55 rubljev (1 rubelj pred vojsko 2 K 50 v), funt bele moke 65 rubljev. Soli je skoro popolnoma zmanjkalo, kar je med prebivalstvom povzročilo velike bolezni. Šole so boljševiki premestili v vojaške barake. Število porodov je silno padlo.

Sovjetska Rusija šteje po boljševiškem štetju februarju letošnjega leta 119 milijonov 43 tisoč 809 prebivalcev: Od teh je 82 milijonov kmetov.

Moskva šteje 1 milijon 100 tisoč, Petrograd 1 milijon 200 tisoč ljudi.

Orlovski vestnik.

Vsem kršč. soc. organizacijam. Udeležite se v obilnem številu orlovske prireditve v Hočah.

Naraščaj dij. Orla v Mariboru vabi na svojo prireditve, ki se vrši v nedeljo, 9. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Strokovne veze v Flosarski ulici. Na sporedu je igra, petje, deklamacije in igranje na gosli. — Vsi prijatelji mladine prisrčno vabljeni.

V Hočah na orlovski slavnosti dne 13. t. m. pop. govori poverjenik dr. K. Verstovšek.

Dopisi.

Brežice ob Savi. Že dolgo smo se bali tega, kar se je zgodilo v Ljubljani. Tekla je kri zapeljanih komunističnih žrtev. Izbruhnil je železničarski štrajk v Jugoslaviji, ki je vsekal na novo ljudskemu premoženju globoke rane, napravil v državnem organizmu nered in veliko škodoval ugledu naše države na zunaj. A ta železničarski štrajk je nujna posledica razmer, ki so zavladaše zadnji čas v naši državi. Kdor je bral socialistična in komunistična glasila, kdor je poslušal razne komunistične govornike, ta je moral vedeti, da bo ta podla hujskarija rodila krvave sadove. Toda sedaj ne kaže izgubivati besed o tem, kar se je zgodilo. Glejmo raji, da se kaj takega ne bo več zgodilo! Zato pozivamo naše oblasti, da naj gledajo, da se ne bo pod krinko demokracije širil prekucijski duh med ljudske sloje. Ljudstvo pa naj gre oblastim na roko v boju proti državnim prekucuhom. S tega stališča smatramo za potrebno, da opozorimo oblasti na delovanje železniškega čuvaja Baraga. Ta možakar je bil nekaj časa socialist. A v zadnjem času je prenesel svojo socialistično prtljago v stranko, v kateri zvonijo z velikim zvonom dr. Lemež, ogrski jud Walisch, Žorga, Kopač. Ta čuvaj Baraga je prirejal zadnji čas v družbi s Kopačem shode po raznih krajih Posavja, da bi vcepil kmetskim delavcem pogubne socialistične ideje. Na teh shodih je zlasti komunist Kopač blatil in sramotil največje skrivnosti naše vere. Človeka obide groza, ako posluša tako govorjenje. Vprašati se mora, ali je mogoče, da more sin slovenske matere tako lahko podivjati. Do sedaj smo mirno prenašali, da so razni komunisti, kakor Kopač, kvarili naše ljudstvo, blatili našo sv. vero, sramotili voditelje SLS. A danes rečemo, mera potrpežljivosti je polna. Okrajnemu glavarstvu priporočamo, ta naj Baragi prikrajša njegov dolgi jezik, naj mu ohladi njegovo razgredo komunistično domišljijo, a naj mu zdaljša roke pri delu. Naj mu pove, da je njegov prostor pri železniški čuvajnici. Kam bomo prišli ako se zaje med ljudi socialistična propalost, povejo dovolj jasno najnovejši dogodki.

Cerkvena pesmarica za mladino Glasovi. Priredil Stanko Premrl. Ljubljana 1920. Založila Jugoslovanska knjigarna. 182 str. Izvod stane z doklado vred K 720. Kupuje in naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Naprošen od ljubljanskega ordinariata je naš plodoviti skladatelj Stanko Premrl že med vojsko leta 1916 izdal partituro Cerkvene pesmarice za mladino (stane z doklado vred K 1440) z 78 pesmimi, besedilom in spremljanjem; namenjena je pevovodjem. Ravnokar je izdal še k tej partituri glasove. Knjižica obsega vseh 78 pesmi, ki jih ima partitura: I. Mašne pesmi (1—5). II. Evharistične pesmi (pred sv. obhajilom, po sv. obhajilu, pred sv. Rešnjim Telesom, pri blagoslovu, po blagoslovu) (6—25). III. Cerkveno leto (26—69) IV. Pesmi za razne prilike (70—78). V zbirki so zastopani naši starejši in močnejši skladatelji; privzetih je tudi dokaj ljudskih in nekaj koralnih napevov. Pesmi so eno in dvoglasne, prirejane pa so iz večine lahke; v obsegu se gibljejo navadno do oktave ali none. Pesmarici so pridejane tiste molitve, ki jih šolska mladina včasih skupno moli pred petjem ali po petju. Pesmi niso namenjene samo za mladino, ampak tudi za odrasle. Služijo naj kot prva podlaga cerkvenemu ljudskemu petju, ki mora pri nas Slovincih priti zopet do veljave in se vpeljati v naše cerkve. Cerkveno pesmarico, partituro in glasove vsem ljubiteljem ljudskega cerkvenega petja toplo priporočamo.

Mala naznanila

Razna:

JOSIP NEKREP

tesarski mojster in stavbeni podjetnik v Mozartovi ulici 59 v MARIBORU se priporoča za popravila in za napravo novih stavb za točno izvršitev

URE

vsake vrste se sprejmejo v popravilo. Postrežba točna. Cene zmerne

Jan Ignacij, Maribor
Glavna pošta, 2. nadstr., levo.

Kupi se:

LES

rezan, tesan, okrogel, drva in oglje kupi v vsaki množini

„SEVER“

društvo lesnih industrijalcev dravske doline

MARIBOR, Aleksandrova cesta 45.

Kupujem

po najvišjih cenah hlode, rezan in tesan jelov kakor trd les ter vsakovrstna drva za kurivo.

Viktor Glaser, lesna trgovina v Rušah pri Mariboru. 1796

Proda se:

Subo svinjsko meso

en vagon prve kakovosti, čiste polovice brez glav in nog ima na prodaj od postaje Sisak 344

Stič in drug, Sisak

Telefon 84.

Lep lahek in nov voz s streho za enega konja se odda v Mozartovi ulici 59, Maribor. 360

Modro (plavo) platno

najbolše kakovosti je zdaj na prodaj pri

Aloiziju Gnušek
Maribor, Glavni trg, št. 6. 292

Prodaja konj.

Od danes 3. maja naprej se vsak dan vrši pred gostilno Rapoc v Mariboru (Tržaška cesta) prodaja dobrih vprežnih in plemenitih konj, katerih eksport v Avstrijo je bil onemogočen. Kupci se prijazno vabijo. 366

Galanterija, drobnarija, parfumerija, potne košare, plet. pohištvo, sprehajalne palice itd. na debelo in drobno

BALOH & ROSINA, MARIBOR, Grajski trg 3.

Dekla se sprejme na malo posestvo, 60 K plače in obuvalo. PERKO, Sv. Marjeta ob Pesnici. 357

Gospodarska zadruga za Prekmurje, Mursko polje in Slovenske gorice

F. Z. Z. O. Z.

prodaja razne manufakture za moške in ženske obleke, vseh vrst špecerije, čevlje, usnje, deske, stavbeni les in poljedelske stroje.

Kupuje pšenico, žito, koruzo, ajdo, proso, oves, kože, sploh vse kmetijske pridelke.

Posreduje pri nakupu večjih poljedelskih strojev, kakor parnih mlatilnic in motorjev

Pravico kupovati in prodajati zadrugi imajo samo člani.

Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni v Gornji Radgoni in pri vseh podružnicah.

Glavna trgovina in pisarna v Gornji Radgoni.

Podružnice: Gornja Radgona, Murska Sobota, Cankova, Dolnja Lendava, Radgona, Križevci pri Ljutomeru, Beltinci. 259

Dr. Francé Toplak, Maribor

Glavni trg 18

359

začasno ne ordinira.

Telefon 113

Trgovina

Telefon 113

tiskarne sv. Cirila

v Mariboru Koroška cesta št. 5

priporoča papir in pisma za pisarne in trgovce; ovitni papir, zavitke, pisarniške in šolske potrebščine, rožne vence, podobice, zvezke itd. Na izbiro ima molitvenike v raznih vezavah kakor: Bogumila, Rajski glasovi, Duhovni zaklad, Marija varhinja nedolžnosti, Češčena Marija, Sv. Ura, Gospod usliši moje molitev, Sv. Opravilo, Na Kalvarijo, Marija, Žalostna mati itd.

Cene zmerne

Postrežba točna

Hišno administracijo prevzame

pri uradnih vpeljani mlad pravdnik

Cenj. ponudbe pod označbo:

„HIŠNA UPRAVA“ na Anončno ekspedicijo JADRAN, Maribor. Gosposka ul. 44.

Hranilnica in posojilnica društva katoliških moistrov v Mariboru, Vetrinjska ulica 20

obrestuje vloge po 4%

in daje posojila proti poroštvu. Uraduje v ponedeljek in četrtek od 5.—7. ure pop.

RABIMO VSAKO MNOŽINO

hruševga, oreš- in to žaganega
njevega, javorje- ali še v celih
vega, bukovega :-- kosih. :--
:-- in jelševga :-- PONUDBE NA:

EDMUND MOSTER IN DRUG, ZAGREB

TVRDKA Rudolf NIEFERGAL

Koroška cesta 1 Maribor Koroška cesta 1 ima v zalogi različna platna za rjuhe fine chiffone, cetirje, posteljna pregrinjala, ženska spodnja krila, vse vrste etamina, blago za žalne obleke ogavice, narejeno perilo, gradl za žimnice, kakor tudi obleke za dečke itd. Po najnižjih dnevnih cenah.

IZ TRGOVSKIH KROGOV: — — — — — PODJETJU

„MATERIALE“ BAČIČ IN DRUGI V OSIJEKU

se je posrečilo pridobiti v svojo sredino

gosp. Alexija Hirschlerja

dosedanjega sočlana svetovno znane lesne firme UJLAKY in HIRSCHLER iz Dolnje Dubrave (Medjimurje). 358

Gosp. A. Hirschler bo vodil v tem novem podjetju lesni oddelek.

ZAVOD za ZAKLEPANJE in STRAŽENJE

hiš, skladišč, vrtov, javnih naprav, hlevov itd. se nahaja v rokah strokovnjaka, kateremu se lahko popolnoma zaupa. Zavod prevzame tudi straženje in zacarinjenje na kolodvoru ter spremitvo pošiljatev po železnici. Varnost zajemčena. Hišni lastniki, trgovci, obrtniki itd. pristopajte k temu zayodu, ker le na ta način je omogočena moderna reorganizacija tega zavoda. 244

Zavod za straženje in zaklepanje (Wach- und Schliessanstalt) Maribor Frankopanska ulica števil. 7.